

Analyse, inform and activate

LAKA

Analyseren, informeren, en activeren

Stichting Laka: Documentatie- en onderzoekscentrum kernenergie

De Laka-bibliotheek

Dit is een pdf van één van de publicaties in de bibliotheek van Stichting Laka, het in Amsterdam gevestigde documentatie- en onderzoekscentrum kernenergie.

Laka heeft een bibliotheek met ongeveer 8000 boeken (waarvan een gedeelte dus ook als pdf), duizenden kranten- en tijdschriften-artikelen, honderden tijdschriftentitels, posters, video's en ander beeldmateriaal. Laka digitaliseert (oude) tijdschriften en boeken uit de internationale antikernenergie-beweging.

De [catalogus](#) van de Laka-bibliotheek staat op onze site. De collectie bevat een grote verzameling gedigitaliseerde [tijdschriften](#) uit de Nederlandse antikernenergie-beweging en een verzameling [video's](#).

Laka speelt met oa. haar informatie-voorziening een belangrijke rol in de Nederlandse anti-kernenergiebeweging.

The Laka-library

This is a PDF from one of the publications from the library of the Laka Foundation; the Amsterdam-based documentation and research centre on nuclear energy.

The Laka library consists of about 8,000 books (of which a part is available as PDF), thousands of newspaper clippings, hundreds of magazines, posters, video's and other material. Laka digitizes books and magazines from the international movement against nuclear power.

The [catalogue](#) of the Laka-library can be found at our website. The collection also contains a large number of digitized [magazines](#) from the Dutch anti-nuclear power movement and a [video-section](#).

Laka plays with, amongst others things, its information services, an important role in the Dutch anti-nuclear movement.

Appreciate our work? Feel free to make a small [donation](#). Thank you.

www.laka.org | info@laka.org | Ketelhuisplein 43, 1054 RD Amsterdam | 020-6168294

Voornemen en voorstel voor participatie

Nieuwbouw kerncentrales

Datum	8 februari 2024
Status	Definitief

Inhoud

1	Inleiding.....	3
2	Het voornemen	4
2.1	Waarom zijn nieuwe kerncentrales nodig?	4
2.2	Opgave en doelstelling	5
2.3	Voorgeschiedenis.....	5
2.4	Uitgangspunten	7
2.5	Wie zijn er bij het project betrokken?	10
2.6	Samenhang met andere projecten	11
2.7	Projectprocedure	15
2.8	Formele inspraakmomenten in de procedure	17
3	Het voorstel voor participatie	19
3.1	Waarom participatie?	19
3.2	Uitgangspunten	20
3.3	Communicatie	21
3.4	Participatie	22
3.5	Het vervolg: voor elke fase een actueel participatieplan	24
4	Denk mee, we zien uw reactie graag tegemoet	25
4.1	Waarover kunt u meedenken?.....	25
4.2	Wat gebeurt er met uw inbreng?	25

1 Inleiding

**Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) start een ruimtelijke procedure voor de bouw van twee nieuwe kerncentrales.
De eerste fase in deze procedure is een (ruimtelijke) verkenning.**

Nederland wil in 2050 klimaatneutraal zijn. Onderweg daar naartoe wil het kabinet dat elektriciteit in 2035 CO₂-neutraal wordt geproduceerd. Kernenergie kan een belangrijke bijdrage leveren aan die doelstelling. Daarom heeft het kabinet besloten om in te zetten op de voorbereiding van twee nieuwe kerncentrales¹.

Vragen aan de lezer:

Over het project (Hoofdstuk 2):

- Welke locaties zijn mogelijk geschikt voor de nieuwe kerncentrales?
- Welke effecten wilt u onderzocht hebben?

Over het voorstel voor participatie (Hoofdstuk 3):

- Wat vindt u van het voorstel voor participatie?

Het ministerie van EZK vindt het belangrijk dat iedereen kan bijdragen aan de plannen voor deze nieuwe kerncentrales, om zo tot een betere beslissing te komen. Daarom nodigen wij burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen uit om mee te denken. Dat kan door een reactie te geven op dit voornemen. Andere mogelijkheden om mee te denken en te praten vindt u terug in hoofdstuk 3 over participatie.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 leest u wat het project inhoudt. Hoofdstuk 3 beschrijft het voorstel voor participatie. Wij schetsen de uitgangspunten voor participatie en hoe we burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij het project betrekken. Tot slot staat in hoofdstuk 4 informatie over het indienen van een reactie, hoe u kunt meedenken en reageren op het voorstel voor participatie. U vindt er ook onze contactgegevens.

1 Kamerbrief over acties die zijn ingezet op het gebied van kernenergie | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

2 Het voornemen

2.1 **Waarom zijn nieuwe kerncentrales nodig?**

Nederland wil in 2050 klimaatneutraal zijn. Dat heeft gevolgen voor het toekomstige energiesysteem. Energie opwekken, transporteren, opslaan en gebruiken verandert. Een van de belangrijke stappen om ons energieverbruik te verduurzamen is elektrificatie, oftewel de overgang van fossiele brandstoffen naar elektriciteit. Mede hierdoor zal de vraag naar CO₂-neutrale elektriciteit in de toekomst aanzienlijk toenemen. Dat blijkt uit resultaten van de Klimaat- en Energieverkenning (KEV²). Daarnaast is in de Klimaatnota afgesproken dat er in 2035 geen CO₂ meer vrij mag komen bij de productie van elektriciteit. Daarmee is de uitdaging om in de toekomst zowel méér als ook CO₂-neutraal elektriciteit op te wekken.

Het Nationaal plan energiesysteem (NPE) biedt een duidelijke ontwikkelrichting voor het energiesysteem tot 2050. In dit NPE maakt het kabinet belangrijke keuzes die de basis leggen voor ons toekomstige energiesysteem. Daarbij zet het kabinet in op het gebruik van zoveel mogelijk verschillende energiebronnen en benodigde infrastructuur. Belangrijke speerpunten daarbij zijn voldoende aanbod van energie (eigen productie en import) en tijdige beschikbaarheid van voldoende energie-infrastructuur. Hierdoor maakt het kabinet de verduurzaming van de sectoren die veel energie gebruiken (gebouwde omgeving, mobiliteit, industrie en landbouw) mogelijk. Het kabinet kijkt hierbij naar het totale energiesysteem. Kernenergie is hier onderdeel van: van de 0,5 GW nu (van de huidige kerncentrale bij Borssele) naar ongeveer 3,5 GW rond 2035 en een mogelijke doorgroei tot 7 GW in 2050.

Voordelen kernenergie

Er zijn verschillende redenen om voor meer kernenergie te kiezen. Kernenergie zorgt er bijvoorbeeld voor dat onze energievoorziening stabiel is doordat we verschillende energiebronnen gebruiken. Het maakt Nederland onafhankelijker van import van energie uit het buitenland. Bij de opwekking van energie in kerncentrales komt geen CO₂ vrij. Dat is belangrijk bij het terugdringen van broeikasgassen en het tegengaan van klimaatverandering. Daarnaast nemen kerncentrales relatief weinig ruimte in beslag in vergelijking met andere vormen van energieopwekking.

Kerncentrales maken gebruik van technologie die al bewezen heeft 24 uur per dag energie te kunnen leveren. Kernenergie is een betrouwbare bron van energie die onafhankelijk van de weersomstandigheden continu en stabiel stroom levert. Op momenten dat de zon niet schijnt en de wind niet waait, kan kernenergie altijd in een deel van de energiebehoefte voorzien. Dit maakt het mogelijk om in Nederland een betrouwbare energievoorziening te hebben, zelfs in tijden dat veel mensen, bedrijven en organisaties tegelijk stroom nodig hebben.

Kernenergie maakt al sinds 1973 deel uit van onze energiemix met de kerncentrale bij Borssele. Deze produceerde bijvoorbeeld in 2021 met een vermogen van 485 MW iets meer dan 3% van de totale elektriciteitsopwekking van Nederland. Dit is genoeg elektriciteit voor een flinke stad, inclusief trams, treinen en een flinke luchthaven. Twee nieuwe kerncentrales met een gezamenlijk vermogen van circa 2000 tot 3300 megawatt kunnen circa 4 tot 7 keer zoveel energie opwekken. Zo kunnen ze circa 9 tot 13% bijdragen aan de verwachte elektriciteitsvraag in 2035 ([Kamerbrief 9 december 2022](#)).

Nadelen kernenergie

Naast de genoemde voordelen bestaan er ook nadelen bij kernenergie zoals zorgen over de veiligheid van nucleaire installaties. Veiligheid is een absolute randvoorwaarde voor het bedrijven van een kerncentrale. Nederlandse kernreactoren moeten daarom voldoen aan strenge nationale en internationale veiligheidseisen. Daardoor is de kans op een ongeval erg klein. Mocht een incident onverhoopt toch plaatsvinden, dan is er een groot aantal maatregelen om de effecten ervan te beperken.

Bij het toepassen van kernenergie ontstaat radioactief afval. Dit afval wordt in Nederland tenminste honderd jaar boven de grond opgeslagen en beheerd bij de Centrale Organisatie Voor Radioactief Afval (COVRA) in de gemeente Borsele in Zeeland. Uiteindelijk moet het afval onder de grond worden ondergebracht, in de zogenoemde eindberging. Dat verzekert dat het afval ook over duizenden jaren nog buiten de levensruimte van de mens is. De COVRA doet onderzoek naar hoe Nederland dit in 2130 kan doen. Het veilig opbergen van radioactief afval is een verantwoordelijkheid die ook door toekomstige generaties te dragen moet zijn.

Voor het realiseren van kerncentrales is daarnaast een langdurig vergunningenproces nodig. Dit proces kent verschillende technische uitdagingen en financiële risico's. Dit maakt inschattingen over de bouwkosten en doorlooptijd in dit stadium nog onzeker. Incidenten elders in de wereld kunnen ook een grote invloed hebben op dit project. Enerzijds kan dit tot extra eisen leiden aan het ontwerp met soms grote financiële gevolgen, zoals na Fukushima. Anderzijds kan dit een groot effect hebben op de maatschappelijke beeldvorming en het draagvlak voor kernenergie.

Conclusie

Alles overwegend ziet de Rijksoverheid een waardevolle rol voor kernenergie in de toekomstige energiemix. Daarom wordt nu ingezet op de bouw van twee nieuwe kerncentrales in Nederland.

2.2

Opgave en doelstelling

Als onderdeel van een klimaatneutrale en betrouwbare energievoorziening in de toekomst wil de Rijksoverheid twee nieuwe kerncentrales in Nederland bouwen. Met dit voornemen en voorstel voor participatie start de projectprocedure 'Nieuwbouw kerncentrales'.

De opgave en daarmee ook de doelstelling van dit project is:

'Het ruimtelijk inpassen van twee nieuwe kerncentrales in Nederland met een bewezen ontwerp (generatie III+) die elk een vermogen kunnen leveren van meer dan 1000 megawatt (MW).'

2.3

Voorgeschiedenis

In 2010 waren er twee plannen, van commerciële partijen, om nieuwe kerncentrales te bouwen. Deze plannen zijn toen niet doorgegaan, vooral omdat het toen te duur was. De Rijksoverheid was toen niet bereid om mee te betalen aan de kerncentrales en liet dit over aan de markt. De plannen voor kerncentrales vanuit commerciële partijen mislukten door een te groot aanbod van elektriciteit, onzekerheid over de kosten en opbrengsten en economische

tegenslag door de kredietcrisis. Tot slot leverden de gevolgen van de tsunami in Japan in maart 2011 op de kerncentrale bij Fukushima nog meer onzekerheid op.

Om de klimaatdoelstellingen te halen en om een betaalbaar, betrouwbaar, veilig, duurzaam en eerlijk energiesysteem te krijgen, neemt de Rijksoverheid zelf het initiatief om twee nieuwe kerncentrales te bouwen. Het Kabinet Rutte IV heeft in haar coalitieakkoord van eind 2021 besloten om de bestaande kerncentrale langer te gebruiken en om voor te bereiden op de komst van twee nieuwe kerncentrales. Dit besluit is mede gebaseerd op studies uit vorige kabinetten, zoals de Marktconsultatie kernenergie ([Marktconsultatie kernenergie | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)).

In de Kamerbrief van 9 december 2022 staat welke voorbereidingen de Rijksoverheid treft voor nieuwe kerncentrales en staan, op basis van verkennende studies, een aantal richtinggevende keuzes. Het zo snel mogelijk realiseren van de kerncentrales is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Ook staat in deze brief een planning, onder andere op basis van aanbevelingen van de Boston Consulting Group (BCG) om onzekerheden te beperken en te komen tot een snellere aanpak².

Relatie met andere onderzoeken

In de projectprocedure wordt de keuze gemaakt over de ruimtelijk inpassing van de twee centrales, waaronder het locatiebesluit. Naast deze projectprocedure worden ook andere studies verricht ter voorbereiding op de komst van de kerncentrales. Zo wordt een Marktconsultatie uitgevoerd. Hierin wordt er met de technologieleveranciers, financiële instellingen en ministerie van Financiën gesproken over de commerciële randvoorwaarden en mogelijke financieringsmodellen voor het nieuwbouwproject. Het doel van dit traject is om te komen tot een voorstel hoe de bouw van twee nieuwe kerncentrales gefinancierd kan worden. Dit wordt vervolgens meegenomen in de politieke besluitvorming over de twee nieuwe kerncentrales.

Daarnaast worden de technologieleveranciers gevraagd te onderzoeken of hun ontwerpen geschikt zijn voor de locatie Borssele en passen binnen de Nederlandse regelgeving. Dit gebeurt in de Technische Haalbaarheidsstudies (THS)³. Het doel van deze studies is om een beter beeld te krijgen van de technische mogelijkheden, de implicaties van de bouw op de omgeving, de tijdlijn en de kosten.

In de Kamerbrief van 9 december 2022 is een voorkeur uitgesproken om deze onderzoeken uit te voeren met als uitgangspunt een locatie bij Borssele. Als in de projectprocedure een andere locatie wordt aangewezen, moet een deel van de technische haalbaarheidsstudies mogelijk opnieuw worden uitgevoerd. Hiermee nemen we een bewust maar beperkt risico omdat een groot gedeelte van de technische haalbaarheidsstudies ook representatief zal zijn voor andere locaties die in de projectprocedure zullen worden meegenomen, waaronder Maasvlakte I.

De informatie die deze onderzoeken oplevert wordt zoveel mogelijk gebruikt in de milieueffectrapportages en de integrale effectenanalyse in de projectprocedure (zie hoofdstuk

² Zie 'Resultaten planningsanalyse BCG' als bijlage bij Kamerbrief met uitwerking afspraken in coalitieakkoord over kernenergie | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

³ [Technische haalbaarheidsstudies | Plannen van het kabinet | Kernenergie in Nederland \(overkernenergie.nl\)](#)

2.7). Deze procedure start nu met de publicatie van dit Voornemen en voorstel voor Participatie.

2.4

Uitgangspunten

In de Omgevingswet staat dat iedereen een *oplossing* mag aandragen voor de opgave en doelstelling (zoals in paragraaf 2.2 beschreven). Onder oplossing wordt verstaan: het aangeven van een (indicatieve) locatie voor de ruimtelijke inpassing van nieuwe kerncentrales. Deze alternatieve locatie moet voldoen aan de onderstaande uitgangspunten. Ook worden oplossingen gezocht voor de inpassing van de bouwwerkzaamheden, bijvoorbeeld tijdelijke opslagterreinen. In de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (zie hoofdstuk 2.7) zal in meer detail worden beschreven welke effecten verwacht worden en op welke wijze deze in kaart worden gebracht. Andere oplossingsrichtingen (zoals alternatieve elektriciteitsopwekking) maken geen deel uit van deze verkenning.

Uitgangspunt vestigingsplaatsen kerncentrales

Als er aan alle veiligheidseisen wordt voldaan en het ruimtelijk plan dat toestaat, is het overal in Nederland mogelijk om kerncentrales te bouwen. Maar er zijn wel enkele gebieden in Nederland aangewezen voor de vestiging van grootschalige (vermogen van tenminste 500MW) kerncentrales, waarvan wordt gedacht dat die het meest geschikt zijn. Ruimtelijke ontwikkelingen in deze gebieden en in de daar omheen liggende gronden mogen er niet voor zorgen dat het niet meer mogelijk is om daar kerncentrales te bouwen. Dit zijn de vestigingsplaatsen voor kerncentrales zoals benoemd in het Waarborgingsbeleid. Dit beleid stond tot 1 januari 2024 concreet uitgewerkt in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en is na de inwerkingtreding van de Omgevingswet onderdeel geworden van het Besluit Kwaliteit Leefomgeving (BKL). Rond deze vestigingsplaatsen mogen ruimtelijke plannen geen nieuwe kwetsbare objecten (zoals ziekenhuizen of scholen) of woningen voor meer dan 5.000 bewoners mogelijk maken binnen een straal van één kilometer.

Het waarborgingsbeleid voor kerncentrales is voor het eerst vastgesteld in 1986 in een planologische kernbeslissing (PKB⁴). Voor dit PKB zijn destijds 32 potentiële locaties beoordeeld waar grootschalige energieproductie geschikt werd geacht. Hierbij zijn diverse criteria gebruikt die ook nu nog steeds relevant zijn. Na verschillende afwegingen kwamen 5 mogelijke vestigingsplaatsen voor kerncentrales naar boven. Dit waren Eemshaven, Borssele, Moerdijk, de Maasvlakte en de Westelijke Noordoostpolderdijk.

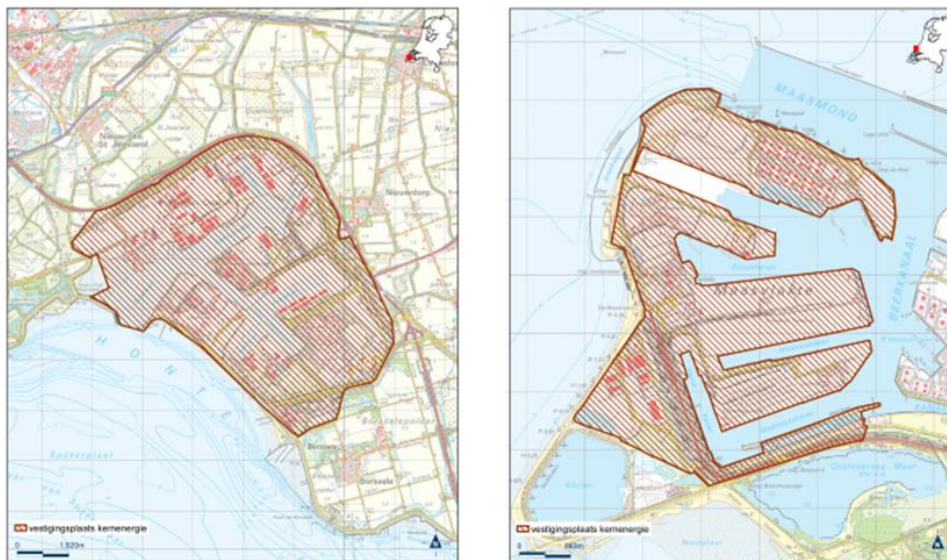
In 2008 is de laatste herziening van geschikte locaties uitgevoerd mede op basis van een plan-milieueffectrapportage. Na deze studie zijn drie mogelijke vestigingsplaatsen overgebleven. In het Programma Energiehoofdstructuur (PEH)⁵ van 2023 worden twee van deze locaties herbevestigd. Van de derde locatie is het voornemen aangekondigd deze te schrappen, namelijk het Eemshavengebied in de provincie Groningen. In bijlage 1 is een uitgebreidere beschrijving opgenomen.

Uitgaande van voorgaande onderzoeken, bestaand beleid en het beleidsvoornemen om de Eemshaven te schrappen start deze verkenning met de overige twee vestigingsplaatsen. Dit zijn;

⁴ Kamerstukken II, Vergaderjaar 1985–1986, 18 830, nrs. 46–47

⁵ Het ontwerp PEH is op 3 juli gepubliceerd. Het definitieve PEH wordt begin 2024 verwacht.

1. De locatie 'Borssele' (ook wel het Sloegebied of 'Borssele/Vlissingen')
2. De locatie 'Maasvlakte I' (in het Rotterdamse havengebied).

Figuur 1 Waarborgingslocaties Borssele en Maasvlakte I (Barro), Tweede Maasvlakte is niet weergegeven.

In het onderzoek wat nu zal starten zullen de afwegingen die hebben geleid tot deze locaties worden 'geactualiseerd'. Daarmee wordt bedoeld dat er met de kennis en het beleid van nu gekeken zal worden naar de uitgangspunten en conclusies van toen. Mogelijk geeft dit nieuwe inzichten over de bestaande gebieden en eventueel aanvullende gebieden.

Bij het zoeken naar alternatieven voor het onderzoek wordt eerst gekeken welke van de gevonden gebieden kansrijk zijn. Daarna wordt voor deze gebieden in meer detail bepaald wat de kansrijke locaties zijn. Deze locaties worden daarna verder onderzocht in de plan-milieueffectrapportage en de Integrale Effectenanalyse (plan-m.e.r. en IEA) (zie hoofdstuk 2.7).

Locatieaspecten

Er zijn verschillende aspecten die een locatie meer of minder geschikt maken voor de vestiging van kerncentrales. Belangrijk aandachtspunt daarbij is veiligheid. Veiligheidscriteria die relevant zijn voor de locatie van kerncentrales zijn beschreven in internationale documenten van het Internationaal Atomic Energy Agency (IAEA.). Voor de locatieafweging in deze verkenning wordt gebruik gemaakt van de Specific Safety Guideline 35 (SSG-35⁶). Deze handleiding beschrijft veiligheidsoverwegingen rond:

- Vulkanisme, aardbevingsgevoeligheid en bodemgesteldheid
- Overstromingsgevoeligheid
- Externe veiligheidsrisico's door menselijk handelen, zoals de aanwezigheid van potentieel risicovolle industrie, vliegtuigval of oorlogshandelingen
- Extreme meteorologische gebeurtenissen, zoals droogte, orkanen, tornado's etc.

⁶ IAEA SSG-35 [Site survey and site selection for nuclear installations \(iaea.org\)](http://www.iaea.org)

In gevallen waar locaties minder goed scoren op deze criteria kunnen aanpassingen op het ontwerp van de kerncentrales nodig zijn om aan de hoge veiligheidseisen te kunnen voldoen, of zijn er maatregelen nodig om de locatie meer geschikt te maken. Dergelijke aanpassingen en maatregelen kunnen een effect hebben op de kosten en de doorlooptijd van het project.

Naast de hierboven genoemde aspecten zijn voor kerncentrales de volgende factoren van groot belang bij het zoeken naar geschikte locaties:

- De ligging ten opzichte van bevolkingscentra met veel inwoners en de mogelijkheid te voldoen aan de eisen voor veiligheid van omwonenden.
- De bereikbaarheid (voor o.a. hulpdiensten, aan- en afvoer van stoffen);
- De aanwezigheid van voldoende en geschikt koelwater;
- De geschiktheid van de elektriciteitsinfrastructuur en de toekomstige mogelijkheden voor investering in aanpassingen;
- De aanwezigheid van mogelijke gebruikers/afnemers van de geproduceerde energie (en mogelijk van restproducten);
- De mogelijkheden voor ruimtelijke inpassing, inclusief bijbehorende maatregelen zoals grondwerken of aanpassingen van infrastructuur;

Voor de locatieafweging zal, voor zover dit in deze fase al mogelijk is, ook worden gekeken naar effecten van de bouwwerkzaamheden zoals de tijdelijke werkterreinen. Deze werkterreinen op of in de (wijde) omgeving van de bouwplaats zijn onder andere nodig voor de opslag en gebruik van materialen, voertuigen, machines, installaties, uitrusting en het onderhoud ervan. Ook kunnen de werkterreinen gebruikt worden voor voorbereidende werkzaamheden. Daarnaast zijn verschillende effecten te verwachten van de tijdelijke huisvesting van arbeiders.

Ook worden bovengenoemde factoren in samenhang bekeken met andere zaken, zoals de omvang van de centrales en de gebruikte techniek. De afweging over de definitieve locatie is breder dan de hierboven genoemde aspecten. Zo is het denkbaar dat er op sommige locaties sneller gebouwd zou kunnen worden dan op andere. Deze realisatiesnelheid is ook een belangrijke overweging in de locatiekeuze. De concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (zie hoofdstuk 2.7) zal meer inzicht geven in welke informatie er in beeld moet worden gebracht om de locatieafweging te maken en welke onderzoeken hiervoor worden uitgevoerd.

Uitgangspunten techniek

In de uitwerking van de plannen voor twee nieuwe kerncentrales heeft het Rijk gekozen voor bewezen Generatie III+ reactortechnologie. Van dit type technologie zijn er inmiddels enkele gebouwd waarvan is bewezen dat ze veilig zijn. Deze keuze leidt tot beter in te schatten kosten en planning.

Momenteel vinden de eerste gesprekken plaats met verschillende leveranciers over de mogelijkheden en inpasbaarheid van verschillende ontwerpen. Ook wordt hen gevraagd een technische haalbaarheidsstudie uit te voeren (zie ook 2.3). Met die informatie bereiden we een aanbesteding voor om een leverancier, het ontwerp en de mogelijke voorwaarden te selecteren. Ook moet nog worden besloten wie de centrale zal uitbaten. Definitieve keuzes hierover worden in een later stadium genomen.

Het locatiebesluit, op basis van de verkenning in deze projectprocedure, komt naar verwachting eerder. Daarom worden in de onderzoeken die nu starten, zoals gebruikelijk in dit soort situaties, aannames gedaan over bepaalde onderdelen van de beoogde centrales. In de onderstaande tabel zijn de leveranciers weergegeven, het type en het vermogen van de kerncentrales.

Leverancier	Type	Vermogen (benadering)
Westinghouse	AP1000	1100 MW
KHNP	APR 1400	1400 MW
EDF	EPR 1650	1650 MW

Tussentijds kan er informatie beschikbaar komen uit de technische haalbaarheidsstudies, zoals bijvoorbeeld informatie over de omvang van de centrales. Deze informatie biedt mogelijk uitgangspunten die zoveel als mogelijk gebruikt zullen worden in de onderzoeken in deze procedure.

Vanuit het gezichtspunt van betaalbaarheid wordt aangenomen dat de twee kerncentrales het meest kostenefficiënt kunnen worden gerealiseerd wanneer deze op één locatie en in serie worden gebouwd. In dat geval start de bouw van de tweede kerncentrale iets later dan de eerste. In hoeverre twee centrales op één locatie wenselijk en haalbaar is moet nog blijken uit verschillende onderzoeken.

2.5 Wie zijn er bij het project betrokken?

De kerncentrales zijn onderdeel van de energie-infrastructuur van nationaal belang. Dit betekent dat de minister voor Klimaat en Energie (KE) samen met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) het bevoegd gezag is. Het bevoegd gezag neemt uiteindelijk na afronding van de fase Verkenning een voorkeursbeslissing over de gewenste locatie. Na afronding van de fase Planuitwerking stelt het bevoegd gezag het projectbesluit vast.

De voorkeursbeslissing wordt onder andere genomen op basis van de plan-MER (een milieueffectrapport). In een plan-MER worden de milieueffecten globaal per locatie in beeld gebracht, zodat deze mee kunnen wegen in de locatiekeuze. In de volgende fase, de Planuitwerking, wordt het projectbesluit genomen. Dit gebeurt onder andere op basis van het project-MER. In het project-MER worden voor de voorkeurslocatie de milieueffecten en bijbehorende maatregelen gedetailleerder in beeld gebracht. In beide fasen wordt daarom ook de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie m.e.r.) betrokken. De Commissie m.e.r. is onafhankelijk en adviseert over de inhoud en kwaliteit van het MER. Verder zijn bij de advisering over de m.e.r.-procedure ook andere wettelijke adviseurs betrokken.

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), een uitvoerende dienst van het ministerie van EZK, ondersteunt via Bureau Energieprojecten het ministerie met de vergunningverlening in de fase Planuitwerking en de informatievoorziening en communicatie rondom de procedure.

In dit project is de minister voor Klimaat en Energie voor de eerste fase (Verkenning) tevens initiatiefnemer. Na de Verkenning wordt verwacht dat het initiatief zal worden overgedragen

aan een nu nog onbekende partij. Deze partij zal ook de vergunningen aanvragen voor de bouw, conform de vereisten van de bevoegd gezagen. Hieronder valt ook de vergunningverlening onder de Kernenergiewet door de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming (ANVS).

Vanwege de gewenste zorgvuldigheid worden de rollen in het ministerie van EZK gescheiden. In dit project treedt de Programmadirectie Kernenergie tijdens de Verkenning op als initiatiefnemer van het voornemen.

De Directie Realisatie Energietransitie zal voor het gehele project, dus zowel tijdens de Verkenning als de navolgende Planuitwerking optreden als bevoegd gezag namens de minister voor Klimaat en Energie. De projectprocedure stopt zodra de besluiten onherroepelijk zijn. Daarna start de Realisatiefase.

Hoe andere omgevingspartijen, zoals burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij het project worden betrokken vindt u in het voorstel voor participatie (hoofdstuk 3).

2.6 Samenhang met andere projecten

Het project heeft samenhang met andere initiatieven en projecten op het terrein van kernenergie. Het gaat dan om:

- Bedrijfsduurverlenging kerncentrale Borssele

Het kabinet heeft aangekondigd dat het voornemens is dat de kerncentrale Borssele na 2033 openblijft, mits dat veilig kan. Om dat mogelijk te maken moet als eerste stap de Kernenergiewet worden aangepast. In de Kernenergiewet staat nu dat de kerncentrale Borssele na 31 december 2033 geen kernenergie meer mag vrijmaken. Om de benodigde wetwijziging mogelijk te maken, worden onder andere de effecten daarvan op het milieu onderzocht. Om deze effecten zichtbaar te maken wordt nu eerst een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

- Nationaal Programma Radioactief Afval (NPRA)

Door het gebruik van twee nieuwe kerncentrales zal de omvang van het radioactieve afval toenemen. Het kabinet is zich ervan bewust dat de omgang met radioactief afval veiligheidsrisico's met zich meebrengt en tot zorgen in de maatschappij kan leiden. Daarom werkt het kabinet aan een actualisatie van het Nationaal Programma Radioactief Afval en wordt er – ook in multinationalaal verband – gewerkt aan de doorontwikkeling van veilige beheeroplossingen. Een belangrijk uitgangspunt van het Nederlandse stralingsbeschermingsbeleid, waaronder de omgang met radioactief afval, blijft dat radioactiviteit enkel gebruikt mag worden als de economische, sociale en andere voordelen opwegen tegen de schade die het kan teweegbrengen op het vlak van gezondheid, veiligheid en milieu.

Het project heeft raakvlakken met verschillende andere energieprojecten of -programma's in de provincies Zeeland en Zuid-Holland. Voor beide provincies geldt dat er samenhang is met het *Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee (VAWOZ) 2031-2040*.

Tot en met 2030 wordt circa 21 gigawatt (GW) aan windenergie op zee gerealiseerd. Dit is ongeveer 75% van het huidige elektriciteitsverbruik van ons land. Voor de verdere verduurzaming van Nederland heeft het kabinet de ambitie om extra windenergie op zee op te wekken na 2030. Tussen 2031 en 2040 wordt rekening gehouden met circa 29 GW extra windenergie op zee (50 GW in totaal) als tussendoel, naar een totaal van circa 70 GW in 2050. In het programma VAWOZ 2031-2040 worden mogelijke nieuwe aanlandingen verkend.

Locatie Borssele

De ontwikkeling van dit project is mogelijk een deel van de energie-infrastructuur die op dit moment wordt gerealiseerd binnen de provincie Zeeland. Dit project kent daarmee ook raakvlakken en/of samenhang met andere energieprojecten.

Sloegebied

Figuur 2: Overzicht procedures energieprojecten in Zeeland

- Hoogspanningsverbinding 380 kV Zeeuws-Vlaanderen

De elektrische capaciteitsbehoefte in Zeeuws-Vlaanderen groeit de komende jaren. Verwacht wordt dat de vraag toeneemt van 945 MW in 2025 naar circa 1.900 MW in 2030 en mogelijk zelfs 4.600 MW in 2050. Er is op termijn dus bijna 5 keer zoveel elektriciteit nodig dan nu. Via het bestaande 150 kV-net kan daar niet in worden voorzien. Daarom is een aansluiting op het landelijke 380 kV-hoogspanningsnet nodig. De extra elektriciteitsvraag concentreert zich vooral in de omgeving van Terneuzen, waar de grotere industriële bedrijven zitten. Daarom wordt we in de omgeving van Terneuzen op zoek gegaan naar een geschikte locatie voor een nieuw 380/150 kV-hoogspanningsstation. Dat station wordt met een 380 kV-hoogspanningsverbinding aangesloten op de nieuwe 380 kV-hoogspanningsverbinding Borssele - Rilland op Zuid-Beveland.

- Net op Zee IJmuiden Ver Alpha & Net op Zee Nederwiek 1

Om de doelstellingen uit het Klimaatakkoord te halen, moeten extra windparken op zee worden gebouwd. De opgewekte windenergie moet vervolgens aan land worden gebracht. Twee aanlandingen vanuit windenergiegebieden op de Noordzee zijn voorzien naar Borsele; Net op Zee IJmuiden Ver Alpha en Net op Zee Nederwiek 1. Beide tracés lopen voor een groot deel parallel naar het Sloegebied, waar de windenergie via converterstations en wisselstroomtracés naar het hoogspanningsnet wordt gebracht (via een aansluiting op een hoogspanningsstation).

- Hoogspanningsstation omgeving Sloegebied

Het bestaande 380 kV hoogspanningsstation in Borssele heeft na de aansluiting van het project Net op zee IJmuiden Ver Alpha geen mogelijkheid om nieuwe verbindingen aan te sluiten. Nieuwe aansluitcapaciteit is nodig voor toekomstige initiatieven zoals bijvoorbeeld waterstofproductie en verduurzaming van de industrie. Maar ook voor het project Net op zee Nederwiek 1 (de extra 2 Giga-watt wind op zeeverbinding naar het Sloegebied) is aansluitcapaciteit nodig. Daarom is in/nabij het Sloegebied een nieuw 380 kV hoogspanningsstation noodzakelijk.

- Waterstofnetwerk Zuidwest-Nederland

Hynetwork Services (HNS) gaat een landelijk waterstofnetwerk aanleggen om de energietransitie te kunnen faciliteren. Dit netwerk met CO₂-vrije waterstof verbindt industriële clusters met elkaar, met het buitenland en met waterstofopslag en -import locaties. Het netwerk wordt in fases uitgerold. Het Waterstofnetwerk Zuidwest-Nederland is onderdeel van dit landelijke netwerk. Het betreft een ondergronds netwerk voor transport van waterstof tussen industrieclusters Zeeland en Rotterdam, met grensovergangen naar België en een aansluiting op industriecluster Noordzeekanaalgebied en het landelijke netwerk. Het netwerk zal deels bestaan uit bestaande aardgasleidingen, die hergebruikt worden voor waterstof en deels uit nieuw aan te leggen buisleidingen.

Locatie Maasvlakte I

De ontwikkeling van dit project is mogelijk een deel van de energie-infrastructuur die op dit moment wordt gerealiseerd in de nabijheid van de locatie Maasvlakte I. Dit project kent daarmee ook raakvlakken en/of samenhang met andere energieprojecten.

Maasvlakte

Figuur 3: Overzicht procedures energieprojecten in Zuid-Holland

- Delta Rhine Corridor

De Delta Rhine Corridor is een verzameling van initiatieven om gelijktijdig meerdere ondergrondse buisleidingen en gelijkstroomverbindingen aan te leggen tussen Rotterdam en de Duitse grens, via Moerdijk en Geleen. Op basis van de concept MKBA's en de ondersteuning van projecten door projectpartners is besloten dat de buisleidingen voor waterstof, CO₂, ammoniak en kabels voor 6 GW gelijkstroom worden meegenomen in een gemeenschappelijke ruimtelijke procedure (de Rijkscoördinatieregeling). Voor deze buisleidingen en kabels wordt de uitvoering nu ook voorbereid, met uitzondering van de ammoniakleidinging.

- Aramis

Aramis is een CCS-project. CCS staat voor Carbon Capture and Storage (CO₂- afvang en opslag). Het project Aramis richt zich op het realiseren van een nieuwe infrastructuur voor transport van CO₂ vanaf de afvang op land naar platforms op zee. Daar wordt de CO₂ in lege gasvelden, diep in de ondergrond, opgeslagen. De infrastructuur kan in de toekomst verder worden uitgebreid voor nieuwe CO₂-leveranciers (industrie waar CO₂ wordt afgevangen) en naar meer lege gasvelden op zee.

- Porthos

Het Porthos-project is gericht op het aanleggen, het beheer en de exploitatie van een CO₂-transport infrastructuur in het Rotterdamse Havengebied in combinatie met opslag in de diepe ondergrond onder zee.

- Net op Zee IJmuiden Ver Beta, Net op Zee IJmuiden Ver Gamma en Net op Zee Nederwiek 2

Om de doelstellingen uit het Klimaatakkoord te halen, moeten extra windparken op zee worden gebouwd. De opgewekte windenergie moet vervolgens aan land worden gebracht. Drie aanlandingen vanuit windenergiegebieden op de Noordzee zijn voorzien naar de Maasvlakte; Net op Zee IJmuiden Ver Beta en Gamma en Net op Zee Nederwiek 2. Deze tracés lopen naar de Maasvlakte, waar de windenergie via converterstations en wisselstroomtracés naar het hoogspanningsnet wordt gebracht (via een aansluiting op een hoogspanningsstation).

- Waterstofnetwerk Rotterdam

Hynetwork Services (HNS) gaat een landelijk waterstofnetwerk aanleggen om de energietransitie te kunnen faciliteren. Dit netwerk met CO₂-vrije waterstof verbindt industriële clusters met elkaar, met het buitenland en met waterstofopslag en -import locaties. Het netwerk wordt in fases uitgerold. Het Waterstofnetwerk Rotterdam is onderdeel van dit landelijke netwerk. HNS gaat het waterstofnetwerk in Rotterdam in fases ontwikkelen. HNS start met de leiding op de Tweede Maasvlakte naar Pernis. Deze ondergrondse pijpleiding is 32 kilometer lang. In de tweede fase sluit HNS de leiding aan op het nationale waterstofnetwerk.

2.7

Projectprocedure

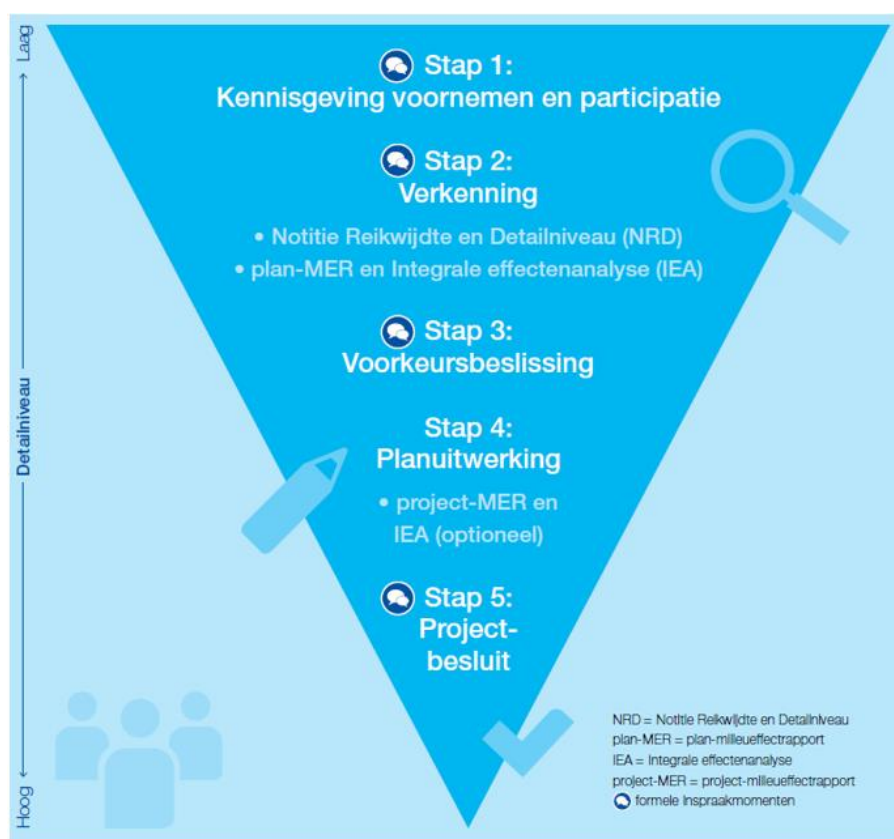
Voor dit project is de Omgevingswet, die op 1 januari 2024 in werking is getreden, van toepassing. Voor dit project wordt de projectprocedure doorlopen.

De projectprocedure bestaat uit de volgende stappen:

1. Kennisgeving voornemen en voorstel voor participatie;
2. Verkenning;
3. Voorkeursbeslissing;
4. Planuitwerking⁷;
5. Projectbesluit.

⁷ De planuitwerking is geen formele stap in de projectprocedure, maar wordt gebruikt om de fase aan te duiden na de voorkeursbeslissing waarin wordt gewerkt richting het projectbesluit.

In de projectprocedure werken we van grof naar fijn: Bij de start van de procedure zijn nog meerdere locaties in beeld en in de procedure werken we stap voor stap toe naar een definitieve locatiekeuze. Deze zal worden opgenomen in de Voorkeursbeslissing. Daarna volgt na meer gedetailleerd onderzoek een projectbesluit. Het projectbesluit wijzigt het omgevingsplan met regels die nodig zijn voor het uitvoeren, in werking hebben of in stand houden van het project.

Figuur 3: Schematische weergave projectprocedure

1. Kennisgeving voornemen en participatie

De projectprocedure is begonnen met de kennisgeving van het voornemen en het voorstel voor participatie (dit document). Iedereen kan hierop reageren.

2. Verkenning: van mogelijke locaties binnen het zoekgebied naar een voorkeursbeslissing

In de Verkenning wordt gestart met een 'actualisatie'. In deze actualisatie wordt met de kennis en het beleid van nu gekeken naar de uitgangspunten en conclusies die destijds zijn getrokken in het waarborgingsbeleid. Mogelijk geeft dit nog nieuwe inzichten over de bestaande gebieden en eventueel aanvullende gebieden.

Bij het zoeken naar alternatieven voor het onderzoek wordt eerst gekeken welke van de gevonden gebieden kansrijk zijn. Daarna worden voor deze gebieden op perceelsniveau de kansrijke locaties bepaald.

Deze uitkomsten nemen we mee in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). De NRD beschrijft welke locaties in de volgende fase van het project worden onderzocht, hoe dit gebeurt en welke aandachtspunten en onderwerpen in het onderzoek worden meegenomen. Op het concept van de NRD kunt u reageren. De reacties worden betrokken bij vaststelling van de definitieve NRD.

De locaties worden vervolgens vergeleken op milieueffecten (op basis van een plan-MER). Maar ook andere aspecten, zoals techniek, kosten, toekomstvastheid en omgeving zijn van belang (integrale effectenanalyse).

3. Voorkeursbeslissing

Op basis van de integrale effectenanalyse en het plan-MER wordt een ontwerp-voorkeursbeslissing ter inzage gelegd. Iedereen kan op het ontwerp een zienswijze indienen. In hun afweging om te komen tot een definitieve voorkeursbeslissing nemen de ministers zienswijzen en adviezen mee (vanuit de betrokken bestuursorganen, de Commissie m.e.r. en de wettelijke adviseurs). De voorkeursbeslissing bevat onder andere het gekozen voorkeursalternatief. Op de voorkeursbeslissing is geen beroep mogelijk en deze is niet rechtstreeks bindend. De voorkeursbeslissing is medio 2025 voorzien.

4. Planuitwerking: van voorkeursbeslissing naar definitieve locatie

In de planuitwerkingsfase wordt de voorkeursbeslissing verder in detail uitgewerkt. Dit zal naar verwachting starten als er op basis van de marktbenadering een ontwerp van de kerncentrales is gekozen. In een project-MER onderzoeken we indien nodig varianten van het voorkeursalternatief. De definitieve locatie wordt planologisch-juridisch vastgelegd in het projectbesluit.

5. Projectbesluit (en benodigde vergunningen)

In het projectbesluit beschrijft het bevoegd gezag hoe de nieuwe kerncentrales eruitzien. Ook geeft het bevoegd gezag inzicht in de maatregelen en voorzieningen voor de fysieke leefomgeving die genomen worden om het project te realiseren. Dit kunnen permanente of tijdelijke maatregelen en voorzieningen zijn. Samen met het project-MER en een integrale effectenanalyse wordt het ontwerp-projectbesluit (en benodigde vergunningen) ter inzage gelegd. Op het ontwerp-projectbesluit (en de ontwerpvergunningen) kan iedereen een zienswijze indienen. Deze zienswijzen worden betrokken bij het definitieve projectbesluit. Het definitieve projectbesluit (en de vergunningen) is een juridisch besluit waartegen beroep kan worden ingesteld.

2.8

Formele inspraakmomenten in de procedure

Tijdens het gehele planvormingsproces voeren we een open dialoog met de omgeving. We willen de besluiten voorbereiden in samspraak met iedereen die leeft in de omgeving van de nieuwe kerncentrales. Hoofdstuk 3 beschrijft de aanpak waarmee we de omgeving willen betrekken bij de projectprocedure. Daarnaast zijn er vijf formele momenten waarop iedereen

kan reageren door het indienen van een reactie, zienswijze of het instellen van beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State:

1. Kennisgeving voornemen en voorstel voor participatie: reactie;
2. Concept NRD: reactie;
3. Ontwerp-voorkeursbeslissing inclusief plan-MER/integrale effectenanalyse: zienswijze;
4. Ontwerp-projectbesluit (en vergunningen en/of ontheffingen) inclusief project-MER/integrale effectenanalyse (optioneel): zienswijze;
5. Definitief projectbesluit (en vergunningen en/of ontheffingen): beroep.

Het instellen van beroep kan alleen tegen het definitief projectbesluit, waarin de locatie en de van toepassing zijnde voorwaarden juridisch worden vastgelegd. Een zienswijze is de formele term voor uw reactie op de documenten die ter inzage liggen.

3 Het voorstel voor participatie

Met participatie bedoelen we het betrekken van en het communiceren met overheden/bestuursorganen, burgers, bedrijven en instellingen in de omgeving. Dit voorstel voor participatie maakt duidelijk hoe we omgevingspartijen willen betrekken en hoe de communicatie verloopt. Het voorstel is tot stand gekomen in overleg en afstemming met de gemeenten en provincies in het gebied.

De Omgevingswet onderscheidt vier categorieën omgevingspartijen: burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen.

In het voorstel benoemen we een aantal uitgangspunten die van toepassing zijn op de participatie tijdens het hele project (paragrafen 3.1 en 3.2). Vervolgens gaan we specifiek in op de communicatie en participatie (paragrafen 3.3 t/m 3.5), die we vanaf nu tot aan de terinzagelegging van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept NRD) voorstellen.

3.1 **Waarom participatie?**

De aanleg van nieuwe kerncentrales heeft invloed op de omgeving, zowel tijdens de aanleg als in de fase dat de kerncentrales in gebruik zijn. Het is daarom belangrijk om zorgvuldige afwegingen te maken en omgevingsbelangen mee te nemen. Hiervoor is het nodig om al in een vroeg stadium te weten welke omgevingsbelangen en ontwikkelingen er zijn. Mensen en partijen in de omgeving worden gevraagd mee te denken en gebiedskennis en ideeën aan te dragen.

In mei 2023 is een overkoepelende communicatie- en participatieplan gepubliceerd voor de drie besluitvormingstrajecten rondom kernenergie, en daarop input gevraagd. Verder is de website www.overkernenergie.nl gelanceerd en zijn er informatiebijeenkomsten en andere bezoeken aan de regio en webinars en informatieveideo's georganiseerd.

Momenteel wordt dit huidige participatie- en communicatieplan verder aangescherpt. Dit plan richt zich op zowel de regio's Borssele en Maasvlakte I als nationale communicatie en participatie. In dit overkoepelende plan worden ook de reacties op dit voorstel voor participatie verwerkt.

In de regio Borssele zijn er vanwege de bestaande kerncentrale en de onderzoeken die reeds lopen al diverse contacten. Bovendien spelen in deze regio heel veel grootschalige energieprojecten tegelijkertijd. Om deze reden is de participatie in deze regio geïntensiveerd en hebben de gemeente Borssele en provincie hun eigen participatietrajecten. Om dit te stroomlijnen met de inspanningen van het Rijk wordt momenteel ook een uitvoeringsplan door het ministerie opgesteld. Een van de elementen die ook in dit uitvoeringsplan zit, is een omgevingsmanager en een informatiepunt. Met een omgevingsmanager kunnen we beter rekening houden met belangen en wensen van betrokken personen en partijen. Het informatiepunt dient op korte termijn te starten en zorg te dragen voor informatievoorziening aan inwoners en bedrijven.

In de projectprocedure nemen we de belangen mee Voor de regio's Borssele en Maasvlakte I worden de contacten, naast de betrokken bestuursorganen, met onder andere de havenbedrijven (North Sea Port en het Havenbedrijf Rotterdam), bewoners- en belangenorganisaties, GGD's en milieudiensten gebruikt om tot weloverwogen keuzes te komen.

3.2 Uitgangspunten

De basis voor alle participatie en inspraak is informatie en kennis. Om te kunnen participeren is het belangrijk dat er voldoende informatie is, dat deze informatie begrijpelijk is en dat er daarmee genoeg kennis is om een mening te vormen over en deel te nemen aan de participatie. Informatie en communicatie is bedoeld voor iedereen en is daarom zo duidelijk mogelijk beschreven.

Participatie volgt de stappen van de projectprocedure (zie paragraaf 2.7). In paragraaf 2.8 zijn de momenten in de procedure beschreven dat er de mogelijkheid is voor iedereen om een reactie of zienswijze te geven. De participatie die hoort bij de stappen in de projectprocedure wordt *formele participatie* genoemd. Deze participatie vindt plaats op basis van een document in de projectprocedure en zal breed worden aangekondigd. Daarnaast worden er op dat moment informatieavonden georganiseerd en is er de mogelijkheid om een reactie of zienswijze in te dienen. Voor documenten die lang en technisch zijn, wordt een toegankelijke en begrijpelijke samenvatting gemaakt.

Daarnaast is er sprake van *informele participatie* om de stappen in de projectprocedure met partijen voor te bereiden of om informatie uit de omgeving op te halen. Beide vormen van participatie zijn van belang en worden voor de eerste twee stappen van deze procedure uitgewerkt in paragraaf 3.4.

We hanteren vier uitgangspunten voor participatie in dit project:

1. *We willen alle belangen kennen en weten wat er speelt*
Door in een vroeg stadium contact te leggen met bedrijven, maatschappelijke organisaties, provincies en gemeenten in het zoekgebied, halen we de belangen op. We besteden tijd aan het inzicht krijgen in elkaars belangen, ideeën en plannen. Dit stelt ons in staat om de belangrijkste kwesties en kansen vroegtijdig boven tafel te krijgen en te bespreken met de omgevingspartijen.
2. *We nemen iedereen mee, door transparant te zijn over keuzes en afwegingen*
Informatie over het project en het proces om te komen tot een locatie voor de nieuwe kerncentrales delen we actief. We maken keuzes op basis van zorgvuldige afwegingen. We laten zien hoe we de omgevingsbelangen hierin hebben betrokken en wat deze keuzes betekenen. Daarin maken we duidelijk wat wel en niet kan en waarom.
3. *Helder verhaal met een duidelijke rol en verantwoordelijkheid*
De ambitie is dat het voor iedereen in de omgeving duidelijk is wie we zijn, wat we doen en waarom we dat doen. We zijn bereikbaar en benaderbaar, zodat iedereen met vragen, zorgen en inbreng bij ons terecht kan.

De programmadirectie Kernenergie van het ministerie van EZK is in de verkenningsfase als initiatiefnemer het aanspreekpunt voor inhoudelijke vragen over het project. De initiatiefnemer van de planuitwerkingsfase is nog niet bekend. De directie Realisatie Energietransitie van het ministerie van EZK is als bevoegd gezag aanspreekpunt voor vragen over de procedure en de besluitvorming van het project.

4. *Participatie die aansluit bij de fase in de procedure*

Participatie is maatwerk, omdat ieder project en iedere omgeving uniek is. De mate van participatie sluit aan bij de fase in de procedure en de participatiebehoefte van de omgevingspartijen. De rol en belangen van een gemeente zijn anders dan van die van een bewoner. Dat vraagt om een passende vorm van betrokkenheid. Maatwerk betekent ook dat we rekening houden met de voorkeuren van omgevingspartijen over de manier waarop, waarover en wanneer zij geïnformeerd willen worden.

Rond de publicatie van het voornemen en het voorstel voor participatie worden provincies en gemeenten betrokken en heeft de bewonerscommunicatie een informatief karakter. Rond de totstandkoming van de NRD worden belangenorganisaties en burgers actiever betrokken.

Tijdens het proces veranderen issues en behoeftes van omgevingspartijen. Daarom actualiseren we het participatieplan per fase van het project.

3.3

Communicatie

We informeren iedereen vanaf het begin van het traject en dat doen we op de volgende manieren:

- Publicatie van de kennisgeving in de Staatscourant en in diverse lokale en regionale media. De kennisgeving is de formele aankondiging van de start van het project en de procedure.
- De kennisgeving staat ook op de website www.rvo.nl/kernenergie van Bureau Energieprojecten. Op deze website vindt u alle informatie over de formele procedure en het bijbehorende besluitvormingsproces, waaronder de stukken die gepubliceerd worden. Denk hierbij aan de (concept) NRD, de (ontwerp) voorkeursbeslissing, ontwerpbesluiten, milieueffectrapport, adviezen van de Commissie voor de milieueffectrapportage, updates van de participatieplannen etc.
- Op de website www.overkernenergie.nl staat meer informatie over kernenergie, de voorgenomen ontwikkelingen en het participatieproces. In onder andere animatiefilmpjes geven we uitleg over de nieuwe kerncentrales: wat houden ze in, waarom zijn ze nodig en hoe ziet de procedure eruit. Daarnaast lichten we aan de hand van webinars op deze website diverse thema's binnen kernenergie verder toe. Op deze manier wordt toegankelijke informatie over kernenergie gedeeld, zodat inwoners en andere betrokkenen kennis opdoen om te kunnen deelnemen aan het participatieproces.
- Contactpersonen van al bekende omgevingspartijen ontvangen kort na de publicatie van de kennisgeving bericht over de start van het project en de procedure.
- We maken als dat kan ook gebruik van communicatiemiddelen van derden, zoals pagina's in huis-aan-huisbladen, websites en social media van gemeenten, provincies en belangenorganisaties.
- Tijdens de terinzagelegging van het voornemen en voorstel voor participatie organiseren we vier informatiebijeenkomsten. Deze informatiebijeenkomsten zijn zowel in de regio

Borssele als de regio Maasvlakte I. Het doel van deze bijeenkomsten is om het voornemen en voorstel voor participatie toe te lichten en vragen te beantwoorden.

De informatievoorziening en projectcommunicatie zijn onderwerp van gesprek in een regionale communicatiewerkgroep.

3.4

Participatie

De wijze en de mate van participatie wordt per stap bepaald. In deze paragraaf leest u over de participatieactiviteiten voor stap 1 en 2. Vanaf stap 3 komt een herziening van het participatieplan.

Stap 1: Kennisgeving voornemen en voorstel voor participatie

In deze stap maken we bekend dat we het voornemen hebben een verkenning uit te voeren naar twee nieuwe kerncentrales.

Doel participatie:

- Informeren over het proces, de opgave en de uitgangspunten van het voornemen en voorstel voor participatie.
- Vooraf afstemmen en input ophalen voor het voornemen en voorstel voor participatie.

Participatieactiviteiten:

Activiteit	Toelichting	Voor wie
Ambtelijke en bestuurlijke overleggen	Informatieve overleggen over opgave, onderwerpen voornemen en wie, wanneer, waarover betrekken.	Betrokken provincies en gemeenten
Terinzagelegging voornemen en voorstel voor participatie	Mogelijkheid om te reageren en ideeën en oplossingen aan te dragen. Dit wordt tijdig aangekondigd via diverse kanalen en communicatiemiddelen (zie ook paragraaf 3.3).	Iedereen
Informatie-bijeenkomsten en webinar	Tijdens de terinzagelegging van het voorstel en voornemen voor participatie organiseren we informatiebijeenkomsten en een webinar. Het doel van deze bijeenkomsten is het voornemen en voorstel voor participatie toe te lichten en vragen te beantwoorden.	Iedereen
Persoonlijke gesprekken en presentaties	Naast (individuele) gesprekken kan er ook behoefte zijn aan andere informatie. We stemmen samen af wat de wensen zijn en kunnen dan bijvoorbeeld langskomen om een presentatie te geven.	Betrokken overheden en andere omgevingspartijen
Werksessies	We organiseren werksessies in de	Lokale en regionale

	regio's Borssele en Maasvlakte I om zo samen te kijken naar de scope van het effectenonderzoek en mogelijk te onderzoeken locaties.	overheden, netbeheerders, maatschappelijke organisaties en professionele bewoners- en belangengroepen
Reactienota	Verslag van de ingebrachte reacties op het voornemen en het voorstel voor participatie. De reacties betrekken wij bij het opstellen van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). De reacties op het voorstel voor participatie worden gebruikt om het participatieproces verder uit te werken.	Iedereen

Stap 2: Verkenning

In deze stap bepalen we onder andere de omvang en opzet van het onderzoek en welke locaties er worden onderzocht. In deze fase hebben we te maken met meerdere mogelijke locaties en diverse partijen. Daar stemmen we de participatie op af.

Doel participatie:

- Actieve bijdrage van betrokken lokale en regionale overheden, netbeheerders en professionele belangengroepen bij bepalen scope van het effectenonderzoek en mogelijke locaties.
- (Lokale) kennis ophalen en informatie verzamelen als input voor te maken keuzes.
- Iedereen informeren over opgave en proces.

Participatieactiviteiten (data onder voorbehoud)

Activiteit	Toelichting	Voor wie	Datum
Ambtelijke en bestuurlijke overleggen	Ambtelijke en bestuurlijke overleggen over conceptversies en tijdens procedurele mijlpalen.	Betrokken provincies en gemeenten	Tijdens het gehele planproces
Persoonlijke gesprekken en presentaties	Naast (individuele) gesprekken kan er ook behoefte zijn aan andere informatie. We stemmen samen af wat de wensen zijn en kunnen dan bijvoorbeeld langskomen om een presentatie te geven.	Betrokken overheden en andere omgevings-partijen	Tijdens het gehele planproces, op afspraak
Terinzagelegging concept NRD	Mogelijkheid tot reageren op in plan-MER te onderzoeken locaties en wijze van onderzoek (reikwijdte en detailniveau). Dit wordt tijdig	Iedereen	Q2 2024

	aangekondigd via diverse kanalen en communicatiemiddelen (zie ook paragraaf 3.3).		
Informatiebijeenkomsten	Rond de terinzagelegging van de concept NRD organiseren we informatiebijeenkomsten. Het doel van deze bijeenkomst is om de te onderzoeken locaties en wijze van onderzoek toe te lichten en vragen te beantwoorden.	Iedereen	Q2 2024
Nota van antwoord	Verslag van de ingebrachte zienswijzen op de concept NRD en het participatieplan en van de reactie hierop van EZK.	Iedereen	Q3 2024

3.5 Het vervolg: voor elke fase een actueel participatieplan

Zodra de reacties op dit voorstel voor participatie zijn verwerkt, is de eerste versie van het participatieplan klaar. Deze geeft richting aan de participatie rondom de totstandkoming van de NRD.

Hierna wordt het participatieplan nog twee keer geactualiseerd:

1. Als onderdeel van de NRD, over de participatie rond de plan-MER (stap 3): het onderzoek naar de verschillende alternatieven.
2. Als onderdeel van de voorkeursbeslissing. Dan staat de participatie in de planuitwerking tot het projectbesluit centraal (stap 4 en 5): de uitwerking in detail van het gekozen voorkeursalternatief.

4 Denk mee, we zien uw reactie graag tegemoet

In hoofdstuk 2 en 3 zijn het voornemen en het voorstel voor participatie toegelicht. We horen graag wat u vindt van het voornemen en het voorstel voor participatie.

Heeft u ideeën of oplossingen die u wilt meegeven? Deze kunt u vanaf 23 februari 2024 tot en met 4 april 2024 als reactie indienen. Oplossingen kunnen worden aangedragen tot en met de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Informatie over wanneer en hoe u een reactie in kunt dienen, vindt u op de website van Bureau Energieprojecten: www.rvo.nl/kernenergie.

4.1 Waarover kunt u meedenken?

U kunt ideeën en oplossingen inbrengen. Hierbij kunt u denken aan de volgende vragen:

- Welke locaties zijn mogelijk geschikt voor de nieuwe kerncentrales?
- Welke effecten wilt u onderzocht hebben?
- Wat vindt u van het voorstel voor participatie?

4.2 Wat gebeurt er met uw inbreng?

Alle ideeën en oplossingen worden door het projectteam geïnventariseerd en beoordeeld op basis van de randvoorwaarden die beschreven staan in het voornemen (paragraaf 2.4). De reacties betrekken we bij het opstellen participatieplan voor deze fase en de Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

Wilt u geen reactie indienen maar heeft u een vraag?

Neem dan contact op met het ministerie van EZK via onderstaande gegevens:

Voor meer informatie over kernenergie:

- www.overkernenergie.nl

Voor informatie over de inhoud en participatie van het project:

- Programmadirectie Kernenergie van het ministerie van EZK
 - o Ronald Kolk (regio Borssele/Vlissingen), r.s.kolk@minezk.nl
 - o Lennert Goemans (regio Maasvlakte I), l.goemans@minezk.nl
- Voor algemene vragen: contact.kernenergie@minezk.nl

Voor informatie over de procedure en documenten van het project:

- Bureau Energieprojecten
- 070 - 379 89 79
- www.rvo.nl/nieuwbouw-kerncentrales
- bureauenergieprojecten@minezk.nl